

arkiv.

ACC. N:R. No. 6578 : 1-5.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Ond fot." Svar å LUF 26.

ACC. N:R. N. 6578 : 1.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då jag var barn kunde man höra gamla personer säga, att den och den har "ond tye mä se, så var han går fram så förgör han allting", eller "allting blir som förgjort där han går fram." Men jag hörde ej att de nämnde "ond fot" men det menades egentligen "deras sätt" "deras väsen." "Ond tye" ansågs egentligen som medfött. Men det räknades även som förvärrat genom att de "sålt sig till den onde," eller att de läst i någon svartkonstbok eller på annat sätt lärt sig att trolla och förgöra. En sådan människa kunde förgöra både gröda, växter, djur och människor. Samma var förhållandet med en människa med "ont öga." Vad hon såg på blev det förgjort. Såg hon på djur, vantrivdes eller blevo de sjuka eller dogo. Såg hon på växter och grödan förlorade växterna växkraften. Såg hon på väven när de vävde, då blev den förgjord så trådarna bara brusto när de vände, eller krabbade väven på det ena eller andra sättet. Men var det någon, som man trodde hade "ont öga" som såg på väven, när man vävde, så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M. 6578:2.*

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle man "bänna tillbaka en rugga" på väven, så hade hon inte makt att förgöra väven. Den som hade "ont öga" hade fått denna egenskap på samma sätt, som den som hade "ond tye med sig."

Den som hade "ond hand", skadade allt vad han rörde vid. Han slog benen av kreaturen, han drog svansen av dem. Han ryckte och slet i djuren obarmhärtigt och skadade dem på alla sätt. Han kunde sparka och slå dem så de dogo. Allt vad han rörde vid såsom verktyg m.m. skadade han och förstörde så det gick sönder. Han slog även människor så de blevo fördärvade eller dogo. "Ond hand" ansågs för medfött.

"Ont håll." Därmed menades att hon släppte allt vad hon höll i sina händer. De sade: Hon har så "ont ve å hålla i allting", även sades, "hon är så släpphänt." Här i Vislanda socken sades för det mesta "släpphänt" istället för "ont gäll". Detta ansågs både som lyte och medfött.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6578 :3.

Landskap: Småland
Härad: Allbo
Socken: Vislanda
Uppteckningsår: 1940

Upptecknat av: Blenda Andersson
Adress: Skörda, Vislanda
Berättat av: Densamma
Född år 1880 ; Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Ond tunga". Därmed menas personer som aldrig gör annat än ljuger och förtalar sin nästa och som aldrig talar sanning, utan ställer sin nästa i alla möjliga olyckor bara för sin "onda tungas" skull. Detta ansågs också för medfött.

För att skydda sig för personer som hade "ond fot" eller "ond tye" eller "ont öga", gjorde man åtskilligt. Så t.ex. om en sådan person ville gå in i ladugården, så stängde man ladugårdsdörren mitt för näsan på honom. Hade han varit inne i ladugården så klippte man hår av djuren och brände upp, eller gav man dem "stulito och hemburit" eller kastade man "eld och vatten" efter honom., eller slog man honom i ansiktet med knytnäven så "näsa och mund stod i blo," så fick han ingen makt att förgöra, skada eller "skämma" varken det ena eller det andra av ens tillhörigheter.

Om "god hand" brukade man här säga, att hon eller han hade en "välsignad hand" därmed menades, att vad han tog sig för blev allt gott och väl. Om t.ex. en husmor

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. N:o 6578:4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade "välsignad hand", så lagade hon god mat, och maten räckte alltid till, och aldrig tröt maten för henne hur lite hon hade i sitt förråd, och alltid var hon givmild och god. Hennes hand var som ett "läkeblad." Den som hade "gott öga", såg allt och ställde tillrätta allt som var i oordning. Hon såg där som var nöd och lidande och hon upptäckte allt både ont och gott. En husmor som hade gott öga, lät ingenting förfaras, ingenting möglas, ingenting unkna eller bli till spillo. Allt hade hon tillsyn över och allting tog hon tillvara som kunde vara till nytta.

"God fot", därmed menades att den människan bar lycka och välsignelse med sig var hon gick fram. "Stå på god fot" med den och den, menades, att de stod i gott vänskapsförhållande med personen ifråga. Man sade oftast här i socknen: "God tunne." "Jag har så god tunne med den eller den" och det hade samma betydelse som att "stå på god fot" med någon.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. No. 6578:5.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En barnsängskvinna som ej var kyrkotagen sades vara "håjen"(heden) eller ohärlig. Och under den tid som hon var "jåjen" fick hon ej gå på något kalas eller gille av vad slag det vara må. Hon fick inte ens gå till sin grannkvinna. Men denna sed är nu borttagen sedan slutet av 1800-talet eller början på 1900-talet. De gamla berättade, att förr i tiden fick en "håjen" kvinna ej varken baka bröd eller laga mat, för det ansågs för "ohelligt" (ohelgat) om hon tog sig för att laga mat eller röra vid maten. Men nu är ju alla sådana seder glömda och ingn talar ens därom.

Upptecknat av

Blenda Andersson

Skörda, Vislanda.

Juni 1940

född 1880.

Skriv endast på denna sida!